

КОНТРОЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА»

Прарэктар на вучэбнай рабоце
А.В.Макоўчык
_____ 2023 г.

Рэгістрацыйны № 90 21-1-50/2023 вуч.

**ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ
ПЕРЫЯДУ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ І ПАСЛЯВАЕННАГА
ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯ**

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей:
1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура;
1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова
(з указаннем мовы)

2023 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове Адукацыйных стандартаў агульнай вышэйшай адукацыі АСВА 1-02 03 01-2021, (20.04.2022, №85), АСВА 1-02 03 03-2021, (20.04.2022, №85), вучэбных планаў спецыяльнасцей 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура (15.07.2021, №048 – 2021/у); 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская) (15.07.2021, №050 – 2021/у); 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (кітайская) (15.07.2021, №051 – 2021/у)

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Н.В.Заяц, дацэнт кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

І.М.Мішчанчук, загадчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М.С.Рак, выкладчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

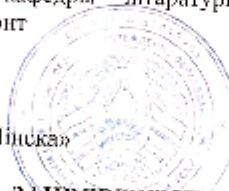
В.М.Губская, загадчык кафедры беларускай і рускай моў установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

Н.В.Кузьміч, дацэнт кафедры літаратуры і мастацкай крытыкі БДУ, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

УЗГОДНЕНА:

Дырэктар

ДУА «Гімназія № 43 г. Мінска»

М.Ф. Кавалеўская
М.Ф. Кавалеўская

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(пратакол № 4 ад 22 лістапада 2023 г.)

Загадчык кафедры

І.М. Мішчанчук
І.М. Мішчанчук

Навукова-метадычным саветам ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(пратакол № 3 ад 19.12.2023 г.)

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Метадыст вучэбна-метадычнага аддзела БДПУ

Я.В. Ціханав
Я.В. Ціханав

Дырэктар бібліятэкі

І.П. Сяткоўская
І.П. Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПСКА

Вучэбная праграма ўстанавы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйных стандартаў вышэйшай адукацыі па спецыяльнасцях 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура; 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы).

Вучэбная праграма дае ўяўленне пра складанасць літаратурнага працэсу перыяду Вялікай Айчыннай вайны і першага пасляваеннага дзесяцігоддзя, што ўяўляе сабой важны, але неаднародны ў ідэйна-эстэтычных адносінах перыяд. У 40–50-я гг. XX стагоддзя раскрыліся новыя грані пісьменніцкіх індывідуальнасцей, якія пачалі сваю дзейнасць у даваенны перыяд, упершыню заявілі пра сябе маладыя аўтары, чыя творчасць стане каштоўным набыткам айчыннай літаратуры і прадвызначыць напрамкі яе развіцця ў наступныя дзесяцігоддзі.

Мэты вучэбнай дысцыпліны: пазнаёміць студэнтаў з асаблівасцямі развіцця нацыянальнай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя; даць уяўленне пра агульныя напрамкі яе развіцця, змену мастацка-светапоглядных сістэм, трансфармацыю метадаў, стыляў, жанравых формаў; прааналізаваць жыццёвы і творчы шлях пісьменнікаў, змест іх твораў, месца і ролю ў літаратурным працэсе.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- даць студэнтам рознабаковыя веды па вучэбнай дысцыпліне;
- навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх твораў;
- сфарміраваць навыкі аналізу літаратурнага тэксту;
- выпрацаваць крытэрыі разумення канкрэтна-гістарычнай, нацыянальнай і агульначалавечай значнасці мастацкіх твораў;
- выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Вучэбная праграма складаецца з аглядавых і манаграфічных тэм. У аглядавых даецца агульная характарыстыка перыядаў Вялікай Айчыннай вайны і першага пасляваеннага дзесяцігоддзя, вылучаюцца асноўныя тэндэнцыі ў творчасці пісьменнікаў, раскрываецца ўплыў грамадска-палітычных падзей на літаратуру. Манаграфічна прапануецца вывучаць спадчыну класікаў: Кандрата Крапівы, Міхася Лынькова, Кузьмы Чорнага, Пятруся Броўкі, Максіма Танка, Аркадзя Куляшова, Пімена Панчанкі, Івана Мележа, Андрэя Макаёнка, Янкі Брыля.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Згодна з вучэбнымі планами па спецыяльнасцях 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура; 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы) вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» ўваходзіць у дзяржаўны кампанент і з'яўляецца адной з асноўных дысцыплін падрыхтоўкі настаўніка-філолага.

Вучэбная дысцыпліна «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» звязана з вучэбнай дысцыплінай «Гісторыя беларускай літаратуры 20–30-х гадоў XX стагоддзя», якая ўваходзіць у дзяржаўны кампанент для спецыяльнасцей 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура, 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы), «Уводзіны ў літаратуразнаўства» і «Тэорыя літаратуры», якія ўваходзяць у кампанент установы вышэйшай адукацыі для спецыяльнасцей 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура; 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы).

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» павінна забяспечыць у студэнтаў спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура фарміраванне базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-19: Характарызаваць гісторыю развіцця беларускай літаратуры 20–50-х гг. XX стагоддзя ў аспекце родавай і відавай прыналежнасці мастацкіх твораў, асаблівасцей іх паэтычнай і стылістычнай арганізацыі; у студэнтаў спецыяльнасці 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (з указаннем мовы) – фарміраванне базавай прафесійнай кампетэнцыі БПК-20: Характарызаваць гісторыю развіцця беларускай літаратуры 20–50-х гг. XX стагоддзя ў аспекце родавай і відавай прыналежнасці мастацкіх твораў, асаблівасцей іх паэтычнай і стылістычнай арганізацыі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» студэнт павінен **ведаць:**

- шляхі і галоўныя этапы развіцця нацыянальнай літаратуры ў гэты перыяд;
- узаемасувязь светапогляду і творчасці пісьменніка, асаблівасці яго стылю ці творчай манеры;
- канкрэтна-гістарычнае, нацыянальнае і агульначалавечае значэнне мастацкіх твораў;
- сучасныя ацэнкі мастацкіх з’яў, напісаных у перыяд Вялікай Айчыннай вайны і першага пасляваеннага дзесяцігоддзя;
- праблематыку, ідэйны змест твораў, асаблівасці кампазіцыі, вобразна-выяўленчыя сродкі;
- герояў твораў, іх светапоглядныя пазіцыі, рысы характару, месца ў сістэме вобразаў;
- найбольш важныя звесткі пра жыццёвы і творчы шлях пісьменнікаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» студэнт павінен **умець:**

- спалучаць тэарэтычныя веды з вывучэннем канкрэтных мастацкіх з’яў;
- упісаць літаратурны твор у сацыякультурны кантэкст эпохі;
- вызначыць месца твора ў мастацкай сістэме пісьменніка і ў літаратуры свайго часу;

- скласці тэсты па літаратурных творах, фактах жыццёвага і творчага шляху аўтара;
- каменціраваць тэксты твораў, характарызуючы іх з культуралагічнага, гісторыка-бытавога, літаратуразнаўчага і іншых аспектаў;
- працаваць з навукова-крытычнай і даведачнай літаратурай.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» студэнт павінен **валодаць:**

- адпаведным паняццёвым і літаратуразнаўчым апаратам;
- сучаснай метадалогіяй і метадыкай літаратуразнаўчых даследаванняў;
- навыкамі разнастайных спосабаў аналізу мастацкіх твораў.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны.

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык праектуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Асноўнымі тэхналогіямі навучання з'яўляюцца: праблемнае навучанне (праблемнае выкладанне, пошукавы метады); камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання; асобасна арыентаваная тэхналогія (улік індыўдуальна-асобасных асаблівасцей студэнтаў, захаванне прынцыпу варыятыўнасці); інфармацыйна-камунікатыўныя тэхналогіі (мультымедычныя прэзентацыі, online-тэсты, інтэрактыўныя заданні ў сістэмах дыстанцыйнага навучання, электронныя бібліятэкі, спецыялізаваныя сайты і інш.).

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў. Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» выкарыстоўваюцца такія формы самастойнай работы, як выкананне індыўдуальных заданняў на практычных занятках пад кантролем выкладчыка, выкананне індыўдуальных заданняў пазааўдыторна, інтэрактыўных заданняў у сістэмах дыстанцыйнага навучання і інш.

Агульная колькасць гадзін, колькасць аўдыторных гадзін, форма атрымання вышэйшай адукацыі, размеркаванне аўдыторных гадзін, формы прамежкавай атэстацыі. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» на 3 курсе ў VI семестры разлічана на 120 вучэбных гадзін. З іх 72 аўдыторныя гадзіны: 36 лекцыйных, 36 практычных, 48 гадзін адведзена на самастойную работу студэнтаў. Форма адукацыі – дзённая. Форма прамежкавай атэстацыі – экзамен.

Семестр	Усяго	Лекцыі	Практычныя	Самастойная работа студэнтаў	Форма прамежкавай атэстацыі
VI	120	36	36	48	Экзамен

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны

Тэма будучай вайны ў літаратуры і мастацтве (песні, кнігі, кінафільмы). Асаблівасці раскрыцця тэмы беларускімі аўтарамі (вершы і паэмы П. Панчанкі, А. Куляшова, інш.). Трагедыя сорок першага года. Ваенныя дарогі беларускіх пісьменнікаў. Паэтычны зварот Я. Купалы да свайго народа («Беларускім партызанам»). Перавага лірыкі над іншымі родамі літаратуры. Шырокае бытаванне балады і вершаў баладнага тыпу (творы А. Куляшова, А. Вялюгіна, П. Броўкі, П. Панчанкі і г.д.). Вобраз Беларусі-змагаркі і Беларусі-паланянкi. Абвостранае пачуццё гістарызму, пошукі духоўнай падтрымкі ў мінулым народа («Курганы» П. Панчанкі, «У стоптаным жыцце» М. Сурначова і інш.). Зварот да першаасноў народнага жыцця, традыцый і звычаяў беларусаў. Ліра-эпас ваенных гадоў. Паэмы Я. Коласа «Адплата», «Суд у лесе», А. Куляшова «Сцяг брыгады», «Прыгоды цымбал», П. Броўкі «Паэма пра Смалячкова», «Беларусь», «Ясны кут», М. Танка «Янук Сяліба», А. Бялевіча «Мой майстра», З. Астапенкі «Эдэм». Абумоўленасць тэматыкі, ідэйнага зместу твораў суровым подыхам часу. Паказ гераізму і патрыятызму савецкага чалавека ў прозе (аповяданні К. Чорнага, М. Лынькова, І. Мележа, І. Шамякіна). Сувязь твораў з жыццёвымі фактамі і падзеямі. Сацыяльна-філасофскія раманы К. Чорнага («Млечны шлях», «Пошукі будучыні», «Вялікі дзень»), іх выключанасць з літаратурнага працэсу 1940-х гадоў.

Тэма 2. Літаратура першага пасляваеннага дзесяцігоддзя (1946–1956)

Пастановы ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб рабоце Саюза пісьменнікаў, літаратурна-мастацкіх часопісаў і газет. Сутнасць тэорыі бесканфліктнасці, яе выявы ў драматургіі, прозе, паэзіі.

Паслабленне сувязей паэзіі з жыццём. Ідэалізацыя рэчаіснасці, ілюстрацыйнасць, адрыў лірычнага «я» ад асобы аўтара. Эпізацыя лірыкі. Праблемы мінулай вайны і адбудовы мірнага жыцця ў ліра-эпасе (паэмы П. Броўкі «Хлеб», А. Куляшова «Новае рэчышча», «Толькі ўперад», «Грозная пушча», А. Бялевіча «Сям'я» і інш.). Неглыбокі паказ пасляваеннай рэчаіснасці ў творах. Праца ў літаратуры пісьменнікаў старэйшага пакалення (Я. Коласа, М. Лынькова). Адлюстраванне гераічнага змагання беларускага народа ў гады вайны ў аповесцях і раманах І. Гурскага («Лясныя салдаты»), У. Краўчанкі («Рыгор Шыбай»), І. Шамякіна («Глыбокая плынь»), А. Кулакоўскага («Расстаёмся ненадоўга»), І. Мележа («Мінскі напрамак»). Імкненне стварыць маштабныя, панарамныя эпічныя палотны. Неглыбокі псіхалагізм твораў. Тэма стваральнай працы ў прозе А. Стаховіча, У. Краўчанкі, М. Паслядовіча, Т. Хадкевіча, А. Кулакоўскага («Пад мірным небам», «Станаўленне», «Цёплае дыханне», «Вяснянка», «Гартаванне» і інш.). Выдаткі твораў. Аповесці і раманы пра мірнае жыццё І. Мележа, І. Шамякіна, Я. Брыля. Набыткі і страты пасляваеннай драматургіі (п'есы К. Крапівы «З народам», «Пяюць жаваранкі», «Людзі і д'яблы», «Зацікаўленая асоба», А. Маўзона «Канстанцін Заслонаў», К. Губарэвіча «Брэсцкая крэпасць» і інш.).

Спробы пісьменнікаў выйсці з кола зададзенасці, прыхарошвання, спрашчэння рэчаіснасці (вершы «Слова да паэтаў», «Пісьмо юнака да паэта» П. Панчанкі, паэма «Люцыян Таполя» М. Танка, аповесць «На Быстранцы» Я. Брыля, камедыя «Выбачайце, калі ласка!» А. Макаёнка).

Тэма 3. Кандрат Крапіва

Кандрат Крапіва (Кандрат Атраховіч, 1896–1991): жыццёвы і творчы шлях. Аб'екты аўтарскага смеху ў ранніх паэтычных і празаічных зборніках. Праблематыка, героі баек, традыцыі народнай смехавой культуры ў творах. Зварот да парадыйнай і сатырычнай паэмы («Біблія», «Шкірута», «Хвядос – Чырвоны нос»). К. Крапіва пра месца сатыры ў жыцці і літаратуры (артыкулы канца 1920–1950-х гадоў). Спраба стварэння рамана «Мядзведзічы». Першыя п'есы пісьменніка («Канец дружбы», «Партызаны»). Месца сатырычнай камедыі «Хто смяецца апошнім» у творчай спадчыне К. Крапівы. Гуманістычная ідэя твора, сутнасць канфлікту, вобразы персанажаў. Майстэрства драматурга. Тэма Вялікай Айчыннай вайны і яе мастацкае вырашэнне ў драме «Проба агнём». Нетрадыцыйны паказ ваеннай рэчаіснасці ў сатырычнай камедыі «Мілы чалавек». Уплыў тэорыі бесканфліктнасці на лірычную камедыю «Пяюць жаваранкі». «Брама неўміручасці» як філасофскі роздум драматурга над сутнасцю чалавечага існавання. Галерэя сатырычных тыпаў і вобразаў. Роля станоўчых персанажаў у камедыі. Апошнія творы, інтэрв'ю і выступленні народнага пісьменніка.

Тэма 4. Міхась Лынькоў

Міхась Лынькоў (1899–1975): біяграфічныя звесткі. Паказ у ранніх творах (аповяданні «Над Бугам», «Маньчжур», «Баян» і інш.) нараджэння новага чалавека. Тэма Заходняй Беларусі ў творчасці. Адметнасць стылёвай манеры М. Лынькова. Праца над раманам «На чырвоных лядах». «Малая» проза ваеннага часу (зборнік «Астап»). Вобразы дзяцей у творах («Васількі», «Салют» і інш.). Спраба шырокага эпічнага асэнсавання подзвігу народа ў рамане «Векапомныя дні». Багатая падзейная аснова твора, рэальныя прататыпы герояў. Месца рамана ў беларускай ваеннай прозе.

Тэма 5. Кузьма Чорны

Кузьма Чорны (Мікалай Раманоўскі, 1900–1944): жыццёвы і творчы шлях. Старонкі «Дзённіка» К. Чорнага пра жыццё ў Маскве і на радзіме. Вобраз пісьменніка ў мастацкай літаратуры. Уплыў Чорнага на творчасць беларускіх празаікаў. Першыя публікацыі. Асаблівасці аповяданняў «маладнякоўскага» і «ўзвышанскага» перыядаў. Творчае крэда пісьменніка – «Чалавек – гэта цэлы свет». Блізкасць першых раманаў «Сястра», «Зямля» да аповяданняў. Задума стварэння цыкла эпічных твораў пра гістарычны шлях народа. Арыгінальнасць мастацкай ідэі. Цікавасць празаіка да філасофскіх праблем. Здзейсненае і няздзейсненае К. Чорным. Тэматыка, праблематыка, мастацкія асаблівасці, цэнтральныя вобразы раманаў «Бацькаўшчына», «Трэцяе пакаленне», аповесцей «Лявон Бушмар», «Люба Лук'янская». Сучаснае прачытанне «Трэцяга пакалення». Змены ў светапоглядзе пісьменніка ў 1930-я гады. Вяртанне К. Чорнага ў час Вялікай Айчыннай вайны да ідэі складанасці чалавечага

свету. Вяршыннымя творы пісьменніка – раманы «Млечны шлях», «Пошукі будучыні», «Вялікі дзень». Асэнсаванне сутнасці і вытокаў фашызму. Месца твораў у нацыянальнай літаратуры пра мінулую вайну. Асаблівасці стылю К. Чорнага.

Тэма 6. Пятрусь Броўка

Пятрусь Броўка (1905–1980): жыццёвы і творчы шлях. Скіраванасць паэта на абстрактна-рытарычную паэзію ў ранніх зборніках. Наследаванне У. Маякоўскаму. Творчая пераарыентацыя пісьменніка (зборнік «Прыход героя»). Адарванасць ад рэалій жыцця многіх твораў 1930-х гадоў (паэма «Кацярына», вершы «Пльві, наша песня, далёка...», «З новым годам» і інш.). Тэндэнцыя да актыўнага самавыяўлення ў творах перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Узрушанасць лёсам роднай зямлі (вершы «Маці», «Роднае», «Надзя-Надзейка», «Спатканне» і інш., паэма-маналог «Беларусь»). Балада ў творчасці П. Броўкі. Прыглушанасць лірычнага пачуцця ў творах першага пасляваеннага дзесяцігоддзя (зборнікі «Сонечнымі днямі», «Цвёрдымі крокамі», інш.). Спроба напісання рамана «Калі зліваюцца рэкі». Прарывы да асэнсавання агульначалавечых каштоўнасцей (паэма «Голас сэрца», вершы «Александрына», «Пахне чабор», «Калі надыдзе час спачыну...», інш.) і паэтычны гладкапіс у творчасці 1960–1970-х гадоў. Пераацэнка творчай спадчыны П. Броўкі. Аб’ектыўныя і суб’ектыўныя прычыны нерэалізаваных магчымасцей мастака.

Тэма 7. Максім Танк

Максім Танк (1912–1995): жыццяпіс. Давераснёўскі перыяд творчасці. Месца М. Танка ў літаратурным працэсе 1930-х гадоў. Лёс зборніка «На этапах». Спробы маладога аўтара выйсці за межы традыцыйнай паэзіі. Жанравая адметнасць ліра-эпасу («Нарач», «Журавінавы цвет», «Сказ пра Вяля», «Каліноўскі»). Вобразы абаронцаў народа ў творах. М. Танк пра ўз’яднанне Беларусі ў «Лістках календара» і «Дзённіках». Паэзія ваеннага перыяду. Пашырэнне тэматычнага дыяпазону ў зборніках «Каб ведалі», «На камні, жалезе і золаце», «У дарозе». Паэма «Люцыян Таполя» як пратэст супраць несвабоды мастака. Выявы тэорыі бесканфліктнасці ў лірыцы пасляваенных гадоў. Паглыбленне філасофскага пачатку, гуманістычнага пафасу, ускладненне мастацка-вобразнай сістэмы твораў у зборніках «След бліскавіцы», «Мой хлеб надзённы», «Глыток вады», «Дарога, закалыханая жытам» і інш. Тэматыка, праблематыка лірыкі 1980–1990-х гадоў. Сімволіка назваў апошніх кніг «Збор калосся», «Мой каўчэг», «Errata». Вызначальныя рысы паэзіі М. Танка. М. Танк – майстар верлібра.

Тэма 8. Аркадзь Куляшоў

Аркадзь Куляшоў (1914–1978): факты жыцця і творчасці. Даніна «маладнякізму» і рытарычнасці ў зборніках «Росквіт зямлі», «Па песню, па сонца!...», «Медзі дождж». Праблематыка нізак вершаў «Маім аднагодкам», «Сонечнае заўтра», «Юнацкі свет». Пошукі новай паэмнай формы ў творах «Крыўда», «Аманал», «Гарбун». Паэма-прадбачанне «Хлопцы апошняй вайны». Гісторыя напісання твораў «Сцяг брыгады», «Балада аб чатырох заложніках», «Ліст з палону». Зварот да трагедыяных аспектаў народнага жыцця. Сучаснае прачытанне паэмы «Сцяг

брыгады», вершаў «Камуністы», «Інтэрнацыянал». «Новая кніга» як адмаўленне ад ілюстрацыйнасці паэзіі 1950-х гадоў. Паварот да філасофскага асэнсавання жыцця. «Касмічная» нізка вершаў («Адвечны час з нябачных нам дарог...», «Ты згасіш сонца, час, але не згіне...» і інш.). Асэнсаванне катэгорый Часу, Вечнасці, Жыцця, Смерці ў вершах 1960–1970-х гадоў. Тэма паэта і паэзіі, шматаспектнасць яе вырашэння ў вершах і паэмах. Шматстайнасць жанравых форм ліра-эпасу («Цунамі», «Далёка да акіяна», «Варшаўскі шлях», «Хамуціус»). Роздум у творах над лёсам чалавека, народа, чалавечай цывілізацыі. А. Куляшоў – перакладчык.

Тэма 9. Пімен Панчанка

Пімен Панчанка (1917–1995): жыццёвы і творчы шлях. Адметныя рысы творчасці 1930-х гадоў («Падсочка», «Выязджалі лесарубы», «Адкопаная зарніца», інш.). Уплыў М. Лермантава. Творчасць гадоў Вялікай Айчыннай вайны. Цыкл «Іранскі дзённік». Паэма «Маладосць у паходзе» як завяршэнне ваеннага перыяду. Імкненне паэта ўзняцца над беспраблемнасцю, гладкапісам літаратуры першага пасляваеннага дзесяцігоддзя. Рэаліі замежнага жыцця ў зборніках 1950–1960-х гадоў. Шырокі тэматычны дыяпазон лірыкі. Зварот да сатыры («Прыстасаванцы», «Трэснула, грукнула...», «Бацька», «Здарэнне ў гасцях», інш.). Роздум пісьменніка над лёсам народа, роднай зямлі, мовы, над наступствамі Чарнобыля, бездухоўнасцю ў творах 1970–1990-х гадоў. Узмацненне сатырычнага пачатку на апошнім этапе творчасці. Матывы расчаравання і пакаяння ў зборніках «І вера, і вернасць, і вечнасць», «Горкі жолуд», «Высокі бераг», «Зямля ў мяне адна». Тэматычная і жанравая разнастайнасць лірыкі, пафасны поліфанізм, напоўненасць сродкамі мастацкай выразнасці. Верш-некралог Р. Барадуліна «Пімену Панчанку».

Тэма 10. Янка Брыль

Янка Брыль (1917–2006): факты жыцця і творчасці. Эпічная і лірычная плыні ў ранніх творах. Класічныя апавяданні 1950-х гадоў («Маці», «Memento mori», «Галя», «Надпіс на зрубе»). Адметныя рысы Брыля-апавядальніка. Лірычная проза пісьменніка (апавяданні «Як маленькі», «Тройчы пра адзіноту», «Яшчэ раз першы снег», інш.). Зварот да малых жанравых форм апавядання – замалёўкі, абразка, мініяцюры (кнігі «Жменя сонечных промяў», «Ты жывеш», «Сёння і памяць», «Вячэрняе», інш.). Асоба аўтара ў творах. Вялікія жанравыя формы ў творчасці Я. Брыля. Праца над раманам «Граніца». Тэматыка і праблематыка аповесцей «У Забалотці днее», «На Быстранцы», «Ніжнія Байдуны». Творчая гісторыя рамана «Птушкі і гнёзды». Жанрава-стылёвыя асаблівасці, аўтабіяграфізм твора. Духоўнае сталенне Алеся Руневіча. Паказ трагедыі нямецкага народа. Роздум аўтара над лёсам свайго народа. «Сямейная сага» – апавесць «Муштук і папка». Тэма дзяцінства ў творах Я. Брыля («Золак, убачаны здалёк», «Гуртавое», «Птушкі і гнёзды», інш.).

Тэма 11. Андрэй Макаёнак

Андрэй Макаёнак (1920–1982): жыццёвая біяграфія. Камедыя «Выбачайце, калі ласка!»: надзённасць праблематыкі, адметнасць чалавечых характараў, разнастайнасць мастацкіх прыёмаў і сродкаў. Месца твора ў літаратуры 1950-х гадоў. Жыццё

калгаснай вёскі ў п'есах «Каб людзі не журыліся», «Лявоніха на арбіце», «Таблетку пад язык». Змена танальнасці ў творах. Тэматычнае і жанравае наватарства п'ес. Зварот драматурга да трагікамедыі. Выкарыстанне сродкаў тэатральнай умоўнасці, элементаў фантастыкі, падтэксту («Зацюканы апостал», «Кашмар», «Дыхайце эканомна!..»). Арыгінальнасць аўтарскага вызначэння жанру, назваў частак твора, кампазіцыйнай пабудовы («Трыбунал», «Верачка», «Пагарэльцы», інш.). Агульначалавечая скіраванасць твораў. Моўна-вобразнае майстэрства драматурга. Спецыфіка сатыры А. Макаёнка – «смех праз слёзы». Сучаснае прачытанне п'ес «Трыбунал», «Зацюканы апостал».

Тэма 12. Іван Мележ

Іван Мележ (1921–1976): біяграфічныя звесткі. «Першая кніга» І. Мележа. К. Чорны пра раннія апавяданні. Тэматыка, мастацкія асаблівасці твораў са зборнікаў «У завіруху», «Гарачы жнівень». Праца над «Мінскім напрамкам». Рэдакцыі твора. Раман І. Мележа ў кантэксце літаратуры свайго часу пра падзеі Вялікай Айчыннай вайны. Вобраз маршала Чарняхоўскага. Выдаткі першага звароту пісьменніка да вялікай эпічнай формы. Праблематыка апавяданняў, аповесцей, п'ес 1950-х гадоў. Задума «Палескай хронікі» і яе рэалізацыя. Сімволіка назваў частак. Узмацненне трагедыйнага пафасу ў апошніх творах «Палескай хронікі». Сюжэтныя лініі Халімона Глушака, Васіля Дзятла ў накідах да няскончаных раманаў. Паказ трагедыі сялянна-гаспадара. Вобразы кіраўнікоў (Апейка, Башлыкоў, Міканор, Дубадзел). І. Мележ пра два тыпы калектывізацыі. Сучаснае прачытанне вобраза Апейкі. Шматгалоссе народнага жыцця ў раманах «Людзі на балоце», «Подых навальніцы». Адметнасць чалавечых характараў. Псіхалагічнае майстэрства пісьменніка. Асаблівасці стылю праява. Тэматычнае, праблемнае, жанравае наватарства раманаў. Месца твораў у літаратуры пра калектывізацыю. Кніга І. Мележа «Жыццёвыя клопаты».

**ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ДЫСЦЫПЛІНЫ
«ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ПЕРЫЯДУ
ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ І ПАСЛЯВАЕННАГА ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯ»
(дзённая форма атрымання адукацыі)**

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Ссамастойная работа студэнта	Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі				
1	2	3	4	5	6	7	8
VI семестр							
	ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ПЕРЫЯДУ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ І ПАСЛЯВАЕННАГА ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯ	36	36	48			
1.	Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны	2		4			
	Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны 1. Тэма будучай вайны ў літаратуры і мастацтве (песні, кнігі, кінафільмы). 2. Асаблівасці раскрыцця тэмы беларускімі аўтарамі (вершы і паэмы П. Панчанкі, А. Куляшова, інш.). 3. Ваенныя дарогі беларускіх пісьменнікаў. 4. Паэтычны зварот Купалы да свайго народа («Беларускім партызанам») 5. Перавага лірыкі над іншымі родамі літаратуры. 6. Шырокае бытаванне балады і вершаў баладнага тыпу Вобраз Беларусі-змагаркі і Беларусі-паланянікі. 7. Ліра-эпас ваенных гадоў. Абумоўленасць тэматыкі, ідэйнага зместу твораў суровым подыхам часу. 8. Сацыяльна-філасофскія раманы К. Чорнага («Млечны шлях», «Пошукі будучыні», «Вялікі дзень»), іх выключанасць з літаратурнага працэсу 1940-х гадоў.	2		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [5] [6] [9]	[1] [2] [3] [4] [5] [6] [7] [8] [9]

2.	Літаратура першага пасляваеннага дзесяцігоддзя (1946–1956)	2	4	4			
	<p>1. Пастановы ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб рабоце Саюза пісьменнікаў, літаратурна-мастацкіх часопісаў і газет. Сутнасць тэорыі бесканфліктнасці, яе выявы ў драматургіі, прозе, паэзіі.</p> <p>2. Паслабленне сувязей паэзіі з жыццём. Ідэалізацыя рэчаіснасці, ілюстрацыйнасць, адрыў лірычнага «я» ад асобы аўтара. Эпізацыя лірыкі.</p> <p>3. Праблемы мінулай вайны і адбудовы мірнага жыцця ў ліра-эпасе (паэмы П. Броўкі «Хлеб», А. Куляшова «Новае рэчышча», «Толькі ўперад», «Грозная пушча» і інш.).</p> <p>4. Праца ў літаратуры пісьменнікаў старэйшага пакалення (Я. Коласа, М. Лынькова).</p> <p>5. Адлюстраванне гераічнага змагання беларускага народа ў гады вайны ў аповесцях і раманах І. Шамякіна («Глыбокая плынь»), А. Кулакоўскага («Расстаёмся ненадоўга»), І. Мележа («Мінскі напрамак») і інш..</p> <p>6. Тэма стваральнай працы ў прозе А. Стаховіча, У. Краўчанкі, М. Паслядовіча, Т. Хадкевіча, А. Кулакоўскага («Пад мірным небам», «Станаўленне», «Цёплае дыханне», «Вяснянка», «Гартаванне» і інш.). Выдаткі твораў.</p> <p>7. Аповесці і раманы пра мірнае жыццё І. Мележа, І. Шамякіна, Я. Брыля.</p> <p>8. Набыткі і страты пасляваеннай драматургіі (п'есы К. Крапівы «З народам», «Пяюць жаваранкі», «Людзі і д'яблы», «Зацікаўленая асоба», А. Маўзона «Канстанцін Заслонаў», К. Губарэвіча «Брэсцкая крэпасць» і інш.).</p>	2		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p>	[1] [2] [5] [6] [9]	
3.	Кандрат Крапіва	4	4	4			
3.1.	<p>Жыццёвы і творчы шлях Кандрата Крапівы</p> <p>1. Жыццёвы і творчы шлях.</p> <p>2. Аб'екты аўтарскага смеху ў ранніх паэтычных і пражытных зборніках.</p> <p>3. Праблематыка, героі баек, традыцыі народнай смехавой культуры ў творах.</p> <p>4. Зварот да парадыйнай і сатырычнай паэмы («Біблія», «Шкірута», «Хвядос – Чырвоны нос»).</p> <p>5. К. Крапіва пра месца сатыры ў жыцці і літаратуры.</p> <p>6. Спроба стварэння рамана «Мядзведзічы».</p>	4		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p>	[1] [2] [4] [6] [9]	

	<p>7. Першыя п'есы пісьменніка («Канец дружбы», «Партызаны»).</p> <p>8. Месца сатырычнай камедыі «Хто смяецца апошнім» у творчай спадчыне К. Крапівы.</p> <p>9. Тэма Вялікай Айчыннай вайны і яе мастацкае вырашэнне ў драме «Проба агнём».</p> <p>10. Нетрадыцыйны паказ ваеннай рэчаіснасці ў сатырычнай камедыі «Мілы чалавек».</p> <p>11. Уплыў тэорыі бесканфліктнасці на лірычную камедыю «Пяюць жаваранкі».</p> <p>12. «Брама неўміручасці» як філасофскі роздум драматурга над сутнасцю чалавечага існавання.</p>						
3.2.	<p>Сатырычнае майстэрства Кандрата Крапівы</p> <p>1. Сатыра ў творчасці Крапівы 1920-х гг. (вершы, фельетоны, апавяданні, паэмы).</p> <p>2. Крапіва-байкапісец: аб'екты сатырычнага высмейвання, алегарычныя вобразы-тыпы ў творах.</p> <p>3. Праблематыка, героі баек, традыцыі народнай смехавой культуры ў творах.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў Кандрата Крапівы.</p>	[1] [2] [4] [6] [9]	Гутарка, экспрэс-апытанне.
3.3.	<p>Кандрат Крапіва-драматург</p> <p>1. Месца сатырычнай камедыі «Хто смяецца апошнім» у творчай спадчыне К. Крапівы. Гуманістычная ідэя твора, сутнасць канфлікту, вобразы персанажаў. Майстэрства драматурга.</p> <p>2. Нетрадыцыйны паказ ваеннай рэчаіснасці ў сатырычнай камедыі «Мілы чалавек». Зварот пісьменніка да сродкаў тэатральнай умоўнасці, сцэнічны лёс камедыі. Адрознасць характараў Жлукты і Гарлахвацкага.</p> <p>3. «Брама неўміручасці» як філасофскі роздум драматурга над сутнасцю чалавечага існавання. Галерэя сатырычных тыпаў і вобразаў. Фантастычныя элементы ў сюжэце, тыповасць узноўленых калізій і характараў.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў Кандрата Крапівы.</p>	[1] [2] [4] [6] [9]	Фронтальнае апытванне.

4.	Міхась Лынькоў	2	2	4			
4.1.	Жыццёвы і творчы шлях Міхася Лынькова 1. Біяграфічныя звесткі. 2. Паказ у ранніх творах (апавяданні «Над Бугам», «Маньчжур», «Баян» і інш.) нараджэння новага чалавека. 3. Тэма Заходняй Беларусі ў творчасці. 4. Адметнасць стылёвай манеры М. Лынькова. 5. Праца над раманам «На чырвоных лядах». 6. «Малая» проза ваеннага часу (зборнік «Астап»). Вобразы дзяцей у творах («Васількі», «Салют» і інш.). 7. Спраба шырокага эпічнага асэнсавання подзвігу народа ў рамане «Векапомныя дні». Багатая падзейная аснова твора, рэальныя прататыпы герояў. Месца рамана ў беларускай ваеннай прозе.	2		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [4] [6] [9]	
4.1.	Міхась Лыньков-апавядальнік 1. «Малая» проза ваеннага часу (зборнік «Астап»). Вобразы дзяцей у творах («Васількі», «Салют» і інш.). 2. Спраба шырокага эпічнага асэнсавання подзвігу народа ў рамане «Векапомныя дні». Багатая падзейная аснова твора, рэальныя прататыпы герояў. 3. Месца рамана ў беларускай ваеннай прозе.		2		1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000. 3. Тэксты твораў пісьменніка.	[1] [2] [4] [6] [9]	Аналітычная гутарка.
5.	Кузьма Чорны	4	6	4			
5.1.	Жыццёвы і творчы шлях Кузьмы Чорнага 1. Жыццёвы і творчы шлях. 2. Старонкі «Дзённіка» К. Чорнага пра жыццё ў Маскве і на радзіме. 3. Вобраз пісьменніка ў мастацкай літаратуры. Уплыў Чорнага на творчасць беларускіх празаікаў. 4. Першыя публікацыі. Асаблівасці апавяданняў «маладнякоўскага» і «ўзвышанскага» перыядаў. 5. Творчае крэда пісьменніка – «Чалавек – гэта цэлы свет». 6. Блізкасць першых раманаў «Сястра», «Зямля» да апавяданняў.	4		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [4] [6] [9]	

	<p>7. Задума стварэння цыкла эпічных твораў пра гістарычны шлях народа. Арыгінальнасць мастацкай ідэі.</p> <p>8. Цікавасць празаіка да філасофскіх праблем. Здзейсненае і няздзейсненае К. Чорным.</p> <p>9. Тэматыка, праблематыка, мастацкія асаблівасці, цэнтральныя вобразы раманаў «Бацькаўшчына», «Трэцяе пакаленне», аповесцей «Лявон Бушмар», «Люба Лук'янская». Сучаснае прачытанне «Трэцяга пакалення».</p> <p>10. Змены ў светапоглядзе пісьменніка ў 1930-я гады.</p> <p>11. Вяртанне К. Чорнага ў час Вялікай Айчыннай вайны да ідэі складанасці чалавечага свету. Вяршычныя творы пісьменніка – раманы «Млечны шлях», «Пошукі будучыні», «Вялікі дзень».</p> <p>12. Асаблівасці стылю К. Чорнага.</p>						
5.2.	<p>Станаўленне творчасці Кузьмы Чорнага</p> <p>1. Рысы «маладнякоўскай» прозы ў ранніх творах: эмацыянальнасць, матыў радасці жыцця, малападзейнасць, фрагментарнасць.</p> <p>2. Вера пісьменніка ў гуманізм новых людзей і новага часу (апавяданні «Ноч пры дарозе», «Новыя людзі», «Вечар» і інш.), захапленне складанасцю чалавечага свету.</p> <p>3. Паглыбленне псіхалагізму, зварот да філасофскай праблематыкі, сцвярджэнне значнасці і змястоўнасці ўнутранага свету чалавека працы ў апавяданнях «узвышанскага» перыяду («Буланы», «Хвоі гавораць», «Вераснёвыя ночы»).</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў пісьменніка.</p>	[1] [2] [4] [6] [9]	Напісанне эсэ.
5.3.	<p>Кузьма Чорны – раманіст</p> <p>1. Нараджэнне задумы раманага цыклу.</p> <p>2. Раман «Трэцяе пакаленне».</p> <p>3. Раманы ваеннага часу («Пошукі будучыні», «Млечны шлях», «Вялікі дзень»).</p> <p>4. Паказ у раманах трагічных калізій гістарычнага лёсу народа, вызначальных рыс характару беларуса: любоў да роднай зямлі, сумленнасць, спагадлівасць, вальналюбства, і інш. (вобразы Нявады, Кастуся Лукашэвіча, Сымона Ракуцькі, Мікалая Сямагі, Уладзіміра Ярмаліцкага, Максіма Астаповіча).</p> <p>5. Выяўленне сутнасці філасофіі і ідэалогіі фашызму (вобразы малодшага Шрэдэра, Адама Блецькі, Тоўхарта).</p>		4		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p>	[1] [2] [4] [6] [9]	Фронтальнае апытванне. Рэйтынговая кантрольная работа № 1.

	6. Філасофскі і сімвалічны змест вобразаў Вялікага скрыжавання, Млечнага шляху, Вялікага Злодзея, украдзенага маленства, золата. 7. А.Адамовіч пра месца раманаў Чорнага ў нацыянальнай «ваеннай» прозе. 8. Незавершаныя творы пісьменніка.						
6.	Пятрусь Броўка	2	2	4			
6.1.	Жыццёвы і творчы шлях Петруся Броўкі 1. Жыццёвы і творчы шлях. 2. Скіраванасць паэта на абстрактна-рытарычную паэзію ў раннях зборніках. Наследаванне У. Маякоўскаму. 3. Творчая пераарыентацыя пісьменніка (зборнік «Прыход героя»). Адарванасць ад рэалій жыцця многіх твораў 1930-х гадоў (паэма «Кацярына», вершы «Плыві, наша песня, далёка...», «3 новым годам» і інш.). 4. Тэндэнцыя да актыўнага самавыяўлення ў творах перыяду Вялікай Айчыннай вайны (вершы «Маці», «Роднае», «Надзя-Надзейка», «Спатканне» і інш., паэма-маналог «Беларусь»). 5. Балада ў творчасці П. Броўкі. 6. Прыглушанасць лірычнага пачуцця ў творах першага пасляваеннага дзесяцігоддзя (зборнікі «Сонечнымі днямі», «Цвёрдымі крокамі», інш.). 7. Спроба напісання рамана «Калі зліваюцца рэкі». 8. Прарывы да асэнсавання агульначалавечых каштоўнасцей (паэма «Голас сэрца», вершы «Александрына», «Пахне чабор», «Калі надыдзе час спачыну...», інш.) і паэтычны гладкапіс у творчасці 1960–1970-х гадоў. 9. Пераацэнка творчай спадчыны П. Броўкі. 10. Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя прычыны нерэалізаваных магчымасцей мастака.	2		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [4] [6] [7] [9]	
6.2.	Адметнасць паэтычнага голасу Петруся Броўкі 1. Ранні этап творчасці П. Броўкі. 2. Змены ў паэзіі другой паловы 1930-х гг. Пошукі свайго шляху. Адмаўленне ад лірызму, штучнасць вобразаў, скіраванасць на літаратуру факта. 3. Балады і паэмы перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Сыноўні боль за лёс Радзімы у творах ваеннага часу. Зварот да		2		1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX	[1] [2] [4] [6] [7] [9]	Аналітычная гутарка. Пісьмовы аналіз верша на выбар.

	<p>фальклорных сродкаў.</p> <p>4. Творчасць першага пасляваеннага дзесяцігоддзя. Набыткі і страты пісьменніка ў 1950-70-я гады. Асаблівасці таленту.</p> <p>5. Лірыка апошніх дзесяцігоддзяў.</p> <p>6. Паэма-рэквіем «Голас сэрца».</p>				<p>стагоддзе (20–50-я гг.).</p> <p>– 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Зборнікі паэзіі Петруся Броўкі.</p>		
7.	Максім Танк	4	4	4			
7.1.	<p>Жыццёвы і творчы шлях Максіма Танка</p> <p>1. Жыццяпіс.</p> <p>2. Давераснёўскі перыяд творчасці.</p> <p>3. Месца М. Танка ў літаратурным працэсе 1930-х гадоў. Лёс зборніка «На этапах». Спробы маладога аўтара выйсці за межы традыцыйнай паэзіі.</p> <p>4. Жанравая адметнасць ліра-эпасу, вобразы абаронцаў народа.</p> <p>5. М. Танк пра ўз'яднанне Беларусі ў «Лістках календара» і «Дзённіках».</p> <p>6. Паэзія ваеннага перыяду. Пашырэнне тэматычнага дыяпазону ў зборніках «Каб ведалі», «На камні, жалезе і золаце», «У дарозе». Паэма «Люцыян Таполя» як пратэст супраць несвабоды мастака.</p> <p>7. Выявы тэорыі бесканфліктнасці ў лірыцы пасляваеннага дзесяцігоддзя.</p> <p>8. Паглыбленне філасофскага пачатку, ускладненне мастацка-вобразнай сістэмы твораў у зборніках «След бліскавіцы», «Мой хлеб надзённы», «Глыток вады», «Дарога, закалыханая жытам» і інш.</p> <p>9. Тэматыка, праблематыка лірыкі 1980–1990-х гадоў. Сімволіка назваў кніг «Зборкалюся», «Мой каўчэг», «Errata».</p> <p>10. Вызначальныя рысы паэзіі М. Танка.</p> <p>11. М. Танк – майстар верлібра.</p>	4		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. [1] [2] [4] [6]</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000. [7] [8] [9]</p>		
7.1.	<p>Вершы Максіма Танка 1930–1950-х гг.</p> <p>1. Давераснёўскі перыяд творчасці Максіма Танка. Зборнік «На этапах».</p> <p>2. Жанравая адметнасць ліра-эпасу («Нарач», «Журавінавы цвет», «Сказ пра Вяля», «Каліноўскі»). Вобразы змагароў за народнае шчасце ў творах.</p> <p>3. Паэзія М. Танка ваеннага перыяду.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. [1] [2] [4] [6]</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX [7] [8] [9]</p>		Напісанне эсэ.

	4. Выявы тэорыі бесканфліктнасці ў лірыцы 1950-х гадоў.				стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000. 3. Зборнікі паэзіі Максіма Танка.		
7.2.	Аналіз кніг Максіма Танка «Збор калосся», «Мой каўчэг», «Errata» 1. Сімволіка назваў апошніх кніг «Збор калосся», «Мой каўчэг», «Errata». Вызначальныя рысы паэзіі М. Танка. 2. Светаадчуванне паэта ў апошнія гады жыцця. Танальнасць кніг. Роздум пісьменніка над часам, чалавечымі дзеямі, уласным лёсам. 3. Лірыка М. Танка ў сацыякультурным кантэксце 1980–1990-х гг. 4. Прыёмы і сродкі лірычнага самавыяўлення паэта.		2		1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000. 3. Зборнікі паэзіі Максіма Танка.	[1] [2] [4] [6] [7] [8] [9]	Стварэнне верлібраў, цэнтонаў. Рэйтынгавая кантрольная работа № 2.
8.	Аркадзь Куляшоў	4	4	4			
8.1.	Жыццёвы і творчы шлях Аркадзя Куляшова 1. Факты жыцця і творчасці. 2. Даніна «маладзямізму» і рытарычнасці ў зборніках «Росквіт зямлі», «Па песню, па сонца!..», «Медзі дождж». 3. Праблематыка нізак вершаў «Маім аднагодкам», «Сонечнае заўтра», «Юнацкі свет». 4. Пошукі новай паэмнай формы ў творах «Крыўда», «Аманал», «Гарбун». 5. Паэма-прадбачанне «Хлопцы апошняй вайны». 6. Гісторыя напісання твораў «Сцяг брыгады», «Балада аб чатырох заложніках», «Ліст з палону». Сучаснае прачытанне паэмы «Сцяг брыгады», вершаў «Камуністы», «Інтэрнацыянал». 7. «Новая кніга» як адмаўленне ад ілюстрацыйнасці паэзіі 1950-х гадоў. Паварот да філасофскага асэнсавання жыцця. «Касмічная» нізка вершаў. 8. Асэнсаванне катэгорый Часу, Вечнасці, Жыцця, Смерці ў вершах 1960–1970-х гадоў. Тэма паэта і паэзіі, шматаспектнасць яе вырашэння ў вершах і паэмах. 9. Шматстайнасць жанравых форм ліра-эпасу («Цунамі»,	4		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [5] [6] [7] [9]	

	«Далёка да акіяна», «Варшаўскі шлях», «Хамуціус»).						
8.2.	<p>10. А. Куляшоў – перакладчык.</p> <p>Лірыка Аркадзя Куляшова</p> <p>1. Асаблівасці лірыкі Аркадзя Куляшова.</p> <p>2. Даніна «маладнякізму» і рытарычнасці ў зборніках «Росквіт зямлі», «Па песню, па сонца!..», «Медзі дождж».</p> <p>3. «Новая кніга» як адмаўленне ад ілюстрацыйнасці паэзіі 1950-х гадоў. Паварот да філасофскага асэнсавання жыцця.</p> <p>4. Асэнсаванне катэгорый Часу, Вечнасці, Жыцця, Смерці ў вершах 1960–1970-х гадоў. Тэма паэта і паэзіі, шматаспектнасць яе вырашэння ў вершах.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Зборнікі паэзіі Аркадзя Куляшова.</p>	[1] [2] [5] [6] [7] [9]	Аналітычны аналіз вершаў.
8.3.	<p>Ліра-эпас Аркадзя Куляшова</p> <p>1. Лёс чалавечай цывілізацыі ў паэме «Цунамі». Умоўнасць сітуацыі і герояў.</p> <p>2. Паэма «Далёка да акіяна» як аповед пра лёс пакалення. Маштабнасць падзей у творы.</p> <p>3. Тэма паэта і паэзіі ў «Варшаўскім шляху». Вобраз А. Твардоўскага.</p> <p>4. Сацыяльныя і філасофскія матывы ў паэме «Хамуціус».</p> <p>5. Жанравая спецыфіка твораў, сімволіка вобразаў.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Зборнікі паэзіі Аркадзя Куляшова.</p>	[1] [2] [5] [6] [7] [9]	Экспрэс-апытанне.
9.	Пімен Панчанка	2	2	4			
9.1.	<p>Жыццёвы і творчы шлях Пімена Панчанкі</p> <p>1. Жыццёвы і творчы шлях.</p> <p>2. Адметныя рысы творчасці 1930-х гадоў («Падсочка», «Выязджалі лесарубы», «Адкопаныя зарніцы», інш.). Уплыў М. Лермантава.</p> <p>3. Творчасць гадоў Вялікай Айчыннай вайны. Цыкл «Іранскі дзённік». Паэма «Маладосць у паходзе».</p> <p>4. Імкненне паэта ўзняцца над беспраблемнасцю літаратуры першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.</p> <p>5. Рэаліі замежнага жыцця ў зборніках 1950–1960-х гадоў.</p>	2		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p>	[1] [2] [5] [6] [7] [9]	

	Шырокі тэматычны дыяпазон лірыкі. Зварот да сатыры («Прыстасаванцы», «Трэснула, грукнула...», «Бацька», «Здарэнне ў гасцях», інш.). 6. Пераасэнсаванне падзей савецкай гісторыі, асабістага лёсу і лёсу народа ў кнігах 1980 – 90-х гг. 7. Узмацненне сатырычнага пачатку на апошнім этапе творчасці. Верш-некралог Р. Барадуліна «Пімену Панчанку».						
9.2.	Паэзія Пімена Панчанкі 1. Адметныя рысы творчасці 1930-х гадоў («Падсочка», «Вязджалі лесарубы», «Адкопанья зарніцы», інш.). 2. Творчасць гадоў Вялікай Айчыннай вайны. Цыкл «Іранскі дзённік». 3. Імкненне паэта ўзняцца над беспраблемнасцю, гладкапісам літаратуры першага пасляваеннага дзесяцігоддзя. 4. Рэаліі замежнага жыцця ў зборніках 1950–1960-х гадоў. Шырокі тэматычны дыяпазон лірыкі. Зварот да сатыры («Прыстасаванцы», «Трэснула, грукнула...», «Бацька», «Здарэнне ў гасцях», інш.). 5. Роздум пісьменніка над лёсам народа, роднай зямлі, мовы, над наступствамі Чарнобыля, бездухоўнасцю ў творах 1970–1990-х гадоў. 6. Матывы расчаравання і пакаяння ў зборніках «І вера, і вернасць, і вечнасць», «Горкі жолуд», «Высокі бераг», «Зямля ў мяне адна». 7. Тэматычная і жанравая разнастайнасць лірыкі, пафасны поліфанізм, напоўненасць сродкамі мастацкай выразнасці.		2		1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000. 3. Зборнікі паэзіі Пімена Панчанкі.	[1] [2] [5] [6] [7] [9]	Франтальнае апытванне. Пісьмовы аналіз верша на выбар.
10.	Янка Брыль	4	4	4			
10.1.	Жыццёвы і творчы шлях Янкі Брыля 1. Факты жыцця і творчасці. 2. Апаবাদанні 1950-х гадоў («Маці», «Memento mori», «Галя», «Надпіс на зрубе») 4. Лірычная проза пісьменніка. 5. Замалёўкі, абразкі, мініяцюры Я. Брыля. Асоба аўтара ў творах. 6. Вялікія жанравыя формы ў творчасці Я. Брыля. Праца над раманам «Граніца». 7. Тэматыка і праблематыка апавесцей «У Забалоцці днее», «На	4		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	

	<p>Быстранцы», «Ніжнія Байдуны».</p> <p>8. Творчая гісторыя рамана «Птушкі і гнёзды».</p> <p>9. «Сямейная сага» – аповесць «Муштук і папка».</p> <p>10. Тэма дзяцінства ў творах Я. Брыля («Золак, убачаны здалёк», «Гуртавое», «Птушкі і гнёзды», інш.).</p>						
10.2.	<p>Янка Брыль-апавядальнік</p> <p>1. Эпічная і лірычная плыні ў ранніх творах пісьменніка.</p> <p>2. Класічныя апавяданні 1950-х гадоў («Маці», «Memento mori», «Галя», «Надпіс на зрубе»).</p> <p>3. Адметныя рысы Брыля-апавядальніка. Лірычная проза пісьменніка (апавяданні «Як маленькі», «Тройчы пра адзіноту», «Яшчэ раз першы снег», інш.).</p> <p>4. Зварот да малых жанравых форм апавядання – замалёўкі, абразка, мініяцюры (кнігі «Жменя сонечных промяняў», «Ты жывеш», «Сёння і памяць», «Вячэрняе», інш.).</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў пісьменніка.</p>	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	Выкананне творчых заданняў.
10.3.	<p>Аналіз рамана Янкі Брыля «Птушкі і гнёзды»</p> <p>1. Сэнс назвы рамана і яго частак.</p> <p>2. Жанрава-стылёвыя асаблівасці, аўтабіяграфізм твора.</p> <p>3. Духоўнае сталенне Алеся Руневіча.</p> <p>4. Паказ трагедыі нямецкага народа.</p> <p>5. Тыпы беларусаў у рамане.</p> <p>6. Роздум аўтара над лёсам свайго народа.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў пісьменніка.</p>	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	Фронтальнае апытванне.
11.	Андрэй Макаёнак	2	2	4			
11.1.	<p>Жыццёвы і творчы шлях Андрэя Макаёнка</p> <p>1. Жыццёвая біяграфія.</p> <p>2. Жыццё калгаснай вёскі ў п'есах «Каб людзі не журыліся», «Лявоніха на арбіце», «Таблетку пад язык». Змена танальнасці ў творах. Тэматычнае і жанравае наватарства п'ес.</p> <p>3. Зварот драматурга да трагікамедыі. Выкарыстанне сродкаў</p>	2		4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p>	[1] [2] [5] [6] [9]	

	тэатральнай умоўнасці, элементаў фантастыкі, падтэксту («Зацюканы апостал», «Кашмар», «Дыхайце эканомна!...») 4. Арыгінальнасць аўтарскага вызначэння жанру, назваў частак твора, кампазіцыйнай пабудовы («Трыбунал», «Верачка», «Пагарэльцы», інш.). 5. Моўна-вобразнае майстэрства драматурга. Спецыфіка сатыры А. Макаёнка – «смех праз слёзы».				літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.		
11.2.	Наватарства п'ес Андрэя Макаёнка 1. Шматстайнасць вобразаў-тыпаў у творах пісьменніка (Калібераў, Моцкін, Гарошка, Самасееў, Лявон Чмых, Ухватаў і інш.). Тэматычная, праблемная і жанравая навізна п'ес А.Макаёнка. 2. Камедыя «Выбачайце, калі ласка!». Востры жыццёвы канфлікт. Калібераўшчына як сацыяльная з'ява. 3. «Трыбунал» як народны трагіфарс. Псіхалагічнае майстэрства А. Макаёнка ў стварэнні вобраза Калабка. 4. Мастацкая ўмоўнасць і абагульненасць вобразаў у трагікамедыі «Зацюканы апостал». 5. Сучаснае прачытанне п'ес «Трыбунал», «Зацюканы апостал».		2		1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [5] [6] [9]	Апытванне, праблемная гутарка.
12.	Іван Мележ	4	6	4			
12.1.	Жыццёвы і творчы шлях Івана Мележа 1. Біяграфічныя звесткі. 2. «Першая кніга» І. Мележа. 3. Праца над «Мінскім напрамкам». Рэдакцыі твора. Раман І. Мележа ў кантэксце літаратуры свайго часу пра падзеі Вялікай Айчыннай вайны. 4. Праблематыка апавяданняў, аповесцей, п'ес 1950-х гадоў. 5. Задума «Палескай хронікі» і яе рэалізацыя. Сімволіка назваў частак. Узмацненне трагедыйнага пафасу ў апошніх творах «Хронікі». Сюжэтныя лініі Халімона Глушака, Васіля Дзятла ў накідах даняскончаных раманаў. 6. Шматгалоссе народнага жыцця ў раманах «Людзі на балоце», «Подых навальніцы». Адметнасць характараў. 7. Псіхалагічнае майстэрства пісьменніка. Асаблівасці стылю празаіка. 8. Тэматычнае, праблемнае, жанравае наватарства раманаў. Месца твораў у літаратуры пра калектывізацыю.	4		4	1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015. 2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	

	9. Кніга І. Мележа «Жыццёвыя клопаты».						
12.2.	<p>Ранняя творчасць Івана Мележа</p> <p>1. Тэматыка, мастацкія асаблівасці твораў са зборнікаў «У завіруху», «Гарачы жнівень».</p> <p>2. Характары і абставіны ў апавяданнях ваеннага часу («Сустрэча», «Апошняя аперацыя», «У завіруху»).</p> <p>3. «Першая кніга» Івана Мележа: гісторыя напісання і публікацыі. Асоба аўтара ў творы. Трагічныя калізіі вайны ва ўзнаўленні пісьменніка.</p> <p>4. Рэаліі мірнага жыцця ў апавесці «Гарачы жнівень». Твор у ацэнцы крытыкі свайго часу.</p>		2		<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў Івана Мележа.</p>	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	Праблемная гутарка.
12.3.	<p>«Палеская хроніка» Івана Мележа</p> <p>1. Задума «Палескай хронікі» і яе ўвасабленне.</p> <p>2. Паказ трагедыі селяніна-гаспадара.</p> <p>3. Вобразы кіраўнікоў (Апейка, Башлыкоў, Міканор, Дубадзел). Сучаснае прачытанне вобраза Апейкі.</p> <p>4. Параўнальная характарыстыка вобразаў Васіля Дзятла і Халімона Глушака. Пераасэнсаванне вобраза кулака.</p>		4	4	<p>1. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. – Мінск, 1999–2015.</p> <p>2. Гісторыя беларускай літаратуры : XX стагоддзе (20–50-я гг.). – 2-е выд., дапрац. – Мінск, 2000.</p> <p>3. Тэксты твораў Івана Мележа.</p>	[1] [2] [3] [5] [6] [9]	Падрыхтоўка рэфератаў. Рэйтынгавая кантрольная работа № 3.
	Усяго ў VI семестры	36	36	48			Экзамен

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Ганчарова-Цынкевіч, Т. У. Беларуская літаратура: тэставы трэнажор : практыкум / Т. У. Ганчарова-Цынкевіч, І. М. Гоўзіч, Т. М. Тарасава ; Беларус. дзярж. пед. ун-т. – Мінск : БДПУ, 2018. – 124 с.
2. Заяц, Н. В. Гісторыя беларускай літаратуры (Частка II) : інтэрактыўны электрон. вучэб.-метадыч. комплекс для спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура, 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Замежная мова [Электронны рэсурс] / Н. В. Заяц // СДО Moodle / Беларус. дзярж. пед. ун-т. – Рэжым доступу: <https://://bspu.by/moodle/course/view.php?id=2431>. – Дата доступу: 28.11.2023.

Дадатковая літаратура

3. Гарадніцкі, Я. А. Беларуская літаратура другой паловы ХХ ст. (аўтары, жанры, стылі) / Я. А. Гарадніцкі ; НАН Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Ін-т літаратуразнаўства ; навук. рэд. У. В. Гніламедаў. – Мінск : Беларус. навука, 2022. – 231 с.
4. Гісторыя беларускай літаратуры ХХ стагоддзя : у 4 т. / НАН Беларусі, Ін-т літ. ; рэдкал. : У. В. Гніламедаў [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск : Беларус. навука, 1999–2015. – Т. 2 : 1921–1941. – 2002. – 903 с.
5. Гісторыя беларускай літаратуры ХХ стагоддзя : у 4 т. / НАН Беларусі, Ін-т літ. ; рэдкал. : У. В. Гніламедаў [і інш.]. – 2-е выд. – Мінск : Беларус. навука, 1999–2015. – Т. 3 : 1941–1963. – 2002. – 952 с.
6. Гісторыя беларускай літаратуры : ХХ ст. (20–50-я гады) : падруч. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей ВНУ / У. В. Гніламедаў [і інш.] ; пад агул. рэд. М. А. Лазарука, А. А. Семяновіча. – 2-е выд., дапрац. і дап. – Мінск : Выш. шк., 2000. – 511 с.
7. Гніламедаў, У. В. Ад даўніны да сучаснасці : нарыс пра беларус. паэзію / У. В. Гніламедаў. – Мінск : Маст. літ., 2001. – 244 с.
8. Мікуліч, М. Максім Танк. Асоба, паэзія, лёс / М. Мікуліч ; НАН Беларусі, Цэнтр даслед. беларус. культуры, мовы і літ., Ін-т літаратуразнаўства ; навук. рэд. У. В. Гніламедаў. – Мінск : Беларус. навука, 2023. – 498 с.
9. Энцыклапедыя для школьнікаў і студэнтаў : у 12 т. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 2009– . – Т. 8 : Беларуская літаратура / рэдкал.: В. У. Ваніна (гал. рэд.) [і інш.]. – 2019. – 496 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННЮ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў, якая праводзіцца ў межах дысцыпліны «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя», можа быць арыентавана на дэталёвае знаёмства з літаратурай, з творчасцю таго ці іншага пісьменніка, на паглыбленае прачытанне асобнага твора. Сумесная работа выкладчыка і студэнтаў можа змяшчаць таксама складанне бібліяграфіі па адной з тэм курса, слоўніка літаратуразнаўчых тэрмінаў, падрыхтоўку рэфератаў, дакладаў і прэзентацый.

**ПЕРАЛІК ЗАДАННЯЎ І КАНТРОЛЬНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ
СТУДЭНТАЎ**

п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданні	Форма выканання
1.	Літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты, запісаць іх тэзісы. Падрыхтаваць прэзентацыю «Літаратурна-грамадскі рух перыяду Вялікай Айчыннай вайны».	Вусная праверка атрыманых ведаў, абмеркаванне прэзентацый, тэсціраванне ў СДН Moodle.
2.	Літаратура першага пасляваеннага дзесяцігоддзя (1946–1956).	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Прачытаць у «Гісторыі беларускай літаратуры» раздзел, прысвечаны літаратуры гэтага перыяду. Падрыхтаваць прэзентацыю «Літаратура першага пасляваеннага дзесяцігоддзя. Развіццё прозы, паэзіі, драматургіі».	Вусная праверка атрыманых ведаў, абмеркаванне прэзентацый, тэсціраванне ў СДН Moodle.
3.	Кандрат Крапіва.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзімі. Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах: 1. Біяграфічныя звесткі. Адметнасць таленту Кандрата Крапівы. 2. «Канфлікт – аснова п’есы». 3. Кандрат Крапіва – драматург.	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.
4.	Міхась Лынькоў.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.	Вусная праверка атрыманых ведаў,

			<p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзімі.</p> <p>Падрыхтаваць пытанні для ўзаемаправеркі па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Месца М. Лынькова ў беларускай літаратуры. 2. Асэнсаванне трагеды Вялікай Айчыннай вайны ў прозе М. Лынькова. 3. Жанравая разнастайнасць творчасці пісьменніка. 	<p>праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.</p>
5.	Кузьма Чорны.	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Самастойна пазнаёміцца з прапанаванымі творамі К. Чорнага, напісаць анатацыі на іх (у чытацкім дзённіку).</p> <p>Падрыхтаваць прэзентацыю, прысвечаную творчасці К. Чорнага.</p>	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.</p>
6.	Петрусь Броўка.	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзімі.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раннія зборнікі паэта, іх мастацка-вобразная адметнасць. 2. Творы П. Броўкі перыяду Вялікай Айчыннай вайны. 3. Уклад П. Броўкі ў развіццё паэмнага жанру. 	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.</p>
7.	Максім Танк.	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзімі.</p> <p>Прачытаць у «Гісторыі беларускай літаратуры»</p>	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў</p>

			раздзел, прысвечаны творчасці М. Танка. Падрыхтаваць прэзентацыю, прысвечаную творчасці М. Танка.	СДН Moodle.
8.	Аркадзь Куляшоў.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзі. Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах: 1. Пафас ранніх вершаў паэта. 2. Зварот да філасофскага асэнсавання жыцця ў лірыцы. 3. Адметнасць паэтычнага эпасу А. Куляшова.	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.
9.	Пімен Панчанка.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Самастойна пазнаёміцца з прапанаванымі творамі П. Панчанкі, напісаць анатацыі на іх (у чытацкім дзённіку). Падрыхтаваць прэзентацыю, прысвечаную творчасці П. Панчанкі.	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.
10.	Янка Брыль.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты. Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадзі. Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах: 1. Месца Я. Брыля ў беларускай літаратуры. 2. Асэнсаванне тэм Заходняй Беларусі і Вялікай Айчыннай вайны ў прозе Я. Брыля. 3. Жанравая разнастайнасць творчасці пісьменніка.	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.
11.	Андрэй Макаёнак.	4	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.	Вусная праверка атрыманых ведаў,

			<p>Самастойна пазнаёміцца з прапанаванымі творамі А. Макаёнка, напісаць анатацыі на іх (у чытацкім дзённіку).</p> <p>Падрыхтаваць прэзентацыю, прысвечаную творчасці А. Макаёнку.</p>	<p>праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.</p>
12.	Іван Мележ.	4	<p>Вывучыць адпаведны тэме матэрыял, прачытаць неабходныя тэксты.</p> <p>Выканаць аналіз прапанаваных мастацкіх твораў, кіруючыся метадычнымі парадамі.</p> <p>Самастойна пазнаёміцца з фільмам «Людзі на балоце» і напісаць рэцэнзію на яго.</p> <p>Падрыхтаваць вусныя выказванні па тэмах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Задума «Палескай хронікі» і яе ўвасабленне. 2. Параўнальная характарыстыка вобразаў Васіля Дзятла і Халімона Глушака. <p>Пераасэнсаванне вобраза кулака.</p>	<p>Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка чытацкіх дзённікаў, тэсціраванне ў СДН Moodle.</p>
	Усяго па дысцыпліне	48		

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Для бягучага кантролю і самакантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па дысцыпліне «Гісторыя беларускай літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя» на выкарыстоўваць наступны дыягнастычны інструментарый:

- вусныя апытанні;
- пісьмовыя адказы на пытанні;
- складанне тэстаў па прачытаных творах;
- рэфераты;
- даклады
- творчыя працы;
- эсэ;
- водгукі;
- рэцэнзіі;
- завучванне і чытанне вершаў на памяць.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЭКЗАМЕНУ

1. Беларуская літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны: агульная характарыстыка.
2. Жанрава-тэматычная і вобразная разнастайнасць паэзіі перыяду Вялікай Айчыннай вайны.
3. Жанрава-тэматычная і вобразная разнастайнасць прозы перыяду Вялікай Айчыннай вайны.
4. Агульная характарыстыка літаратурнага працэсу першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.
5. Жанрава-тэматычная і вобразная разнастайнасць паэзіі першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.
6. Жанрава-тэматычная і вобразная разнастайнасць прозы першага пасляваеннага дзесяцігоддзя.
7. Кандрат Крапіва – байкапісец. Праблематыка, героі баек, традыцыі народнай смехавой культуры ў творах (аналіз 4–5-ці баек на выбар).
8. Канкрэтна-гістарычная эпоха і носьбіты яе маралі ў камедыі Кандрата Крапівы «Хто смяецца апошнім». Маштабнасць сатырычных характараў у творы. Сацыяльная абумоўленасць паводзін Тулягі. Станоўчыя героі п’есы.
9. Вобразы прыстасаванцаў у камедыі Кандрата Крапівы «Хто смяецца апошнім». Носьбіты духоўнай маралі ў творы.
10. Нетрадыцыйны паказ ваеннай рэчаіснасці ў сатырычнай камедыі «Мілы чалавек» Кандрата Крапівы. Праўдзівасць і жыццёвасць вобраза Жлукты-Чарскага. Мяшчанскае асяроддзе ў творы.
11. Філасофскі роздум Кандрата Крапівы над праблемамі быцця ў фантастычнай камедыі «Брама неўміручасці». Сатырычныя вобразы-тыпы (Дажывалаў, Караўкін, Торгала, Застрэмілава, Банкір і інш.) як асуджэнне бездухоўнасці і прымітывізму. Функцыя станоўчых персанажаў у творы.
12. Адметнасць стылёвай манеры Міхася Лынькова. Паказ у ранніх творах (аповяданні «Над Бугам», «Маньчжур», «Баян» і інш.) нараджэння новага чалавека. Тэма Заходняй Беларусі ў творчасці пісьменніка (аповяданне «Сустрэчы»).
13. Малая проза Міхася Лынькова ваеннага часу (зборнік «Астап»). Вобразы дзяцей у творах («Васількі», «Салют» і інш.).
14. Асаблівасці аповяданняў Кузьмы Чорнага «маладнякоўскага» і «ўзвышанскага» перыядаў (аналіз аповяданняў «Радасць жанчыны», «Маленькая жанчына», «На пыльнай дарозе», «Вераснёвыя ночы» і інш.).
15. Вобраз уласніка ў аповесці Кузьмы Чорнага «Лявон Бушмар».
16. Гісторыя напісання, кампазіцыя, праблематыка, вобразная сістэма рамана Кузьмы Чорнага «Пошукі будучыні». Сімволіка ў творы.
17. Будучыня вачыма герояў рамана Кузьмы Чорнага «Пошукі будучыні».
18. «Млечны шлях» Кузьмы Чорнага як філасофскі раман. Асэнсаванне сутнасці і вытокаў фашызму.
19. Лёс беларускага народа ў рамане Кузьмы Чорнага «Млечны шлях». Вобразы Мікалая Сямагіна і Уладзіміра Ярмаціцкага. Праблема маральнага выбару.
20. Асаблівасці стылю К. Чорнага. Творчае крэда пісьменніка – «Чалавек – гэта цэлы свет».

21. «Ваенны» перыяд у творчасці Петруся Броўкі. Зварот паэта да фальклорных сродкаў (аналіз вершаў «Байцам-беларусам», «Рана», «Надзя-Надзейка», «Кастусь Каліноўскі» і інш.).
22. Лірыка Петруся Броўкі 1950 – 1970-х гг. (аналіз вершаў «Пахне чабор», «Як ліст дубовы», «Калі надыдзе час спачыну», «Сповідзь», «Усё жыццё – адно імгненне» і інш.).
23. Давераснёўскі этап у творчасці Максіма Танка. Жанрава-тэматычная разнастайнасць паэтычных зборнікаў «На этапах», «Журавінавы цвет», «Пад мачтай» (аналіз вершаў «Спатканне», «Песня кулікоў», «На пероне», «Паслухайце, вясна ідзе» і інш.).
24. Творчасць Максіма Танка перыяду Вялікай Айчыннай вайны (аналіз вершаў «Вастрыце зброю», «Родная мова», «Маці» і інш.). Праблематыка паэмы «Янук Сяліба».
25. Тэмы, матывы лірыкі Максіма Танка 1960 – 1970-х гг. (аналіз вершаў «Ave Maria», «Готыка “Святой Ганны”», «Жанчына», «Рукі маці», «Перапіска з зямлёй», «Расшытае крыжыкамі», «Мой каўчэг» і інш.).
26. Верлібр і цвёрдыя вершаваныя формы ў творчасці Максіма Танка. Верш на памяць.
27. Шматстайнасць ліра-эпасу Максіма Танка. Аналіз героіка-рамантычнай паэмы «Нарач». Вобразы народных абаронцаў.
28. Мастацкія пошукі Аркадзя Куляшова ў перадваеннае дзесяцігоддзе (аналіз вершаў «Бывай...», «Маладосць», «Карусель», «Мая Бесядзь» і інш.).
29. Творчасць Аркадзя Куляшова перыяду Вялікай Айчыннай вайны (аналіз вершаў «Над брацкай магілай», «Ліст з палону», «Балада аб чатырох заложніках» і інш.).
30. Сюжэтна-кампазіцыйнае наватарства паэмы Аркадзя Куляшова «Сцяг брыгады». Праблематыка, вобразная сістэма твора.
31. Агульная характарыстыка лірыкі Аркадзя Куляшова 1950 – 1970-х гг. (аналіз вершаў «Элегія», «Я хаце абавязаны прапіскаю», «Ёсць у паэта свой аблог цалінны», «Сама зямля не вечна – час даводзіць...», «Адвечны час з нябачных нам дарог», «Сасна і бяроза», «Адзіны серп на сённяшнім жніве» і інш.). Верш на памяць.
32. Філасофскі роздум над лёсам зямлі ў паэме Аркадзя Куляшова «Цунамі».
33. Творчая эвалюцыя Пімена Панчанкі. Пафас, матывы, вобразы ў творах паэта 1930-х гг. Аналіз вершаў «Упэўненасць», «Радзіме», «Моладзі», «Заўтра». Адметнасць мастацкага голасу паэта.
34. Шматаспектнасць лірыкі Пімена Панчанкі ваеннага часу. Аналіз вершаў «Кожны з нас прыпасае Радзімы куток», «Сінія касачы», «Герой», «Маё і тваё маленства», «Сустрэча з бярозай» і інш.
35. Пімен Панчанка і сучаснасць. Аналіз вершаў «Іх вечныя агні», «Лясы і рэкі», «Сармацкае кадзіла», «Той дзень прапаў і страчаны навекі», «Беларуская мова», «Ратуйце нашы душы!» і інш.
36. Янка Брыль-апавядальнік. Узаемадзеянне лірычнага і эпічнага пачаткаў у творах. Аналіз апавяданняў «Марыля», «Галя», «Праведнікі і зладзеі».
37. Праблематыка твораў Янкі Брыля на тэму Вялікай Айчыннай вайны: «Маці», «Дваццаць», «Memento mori».
38. Творчая гісторыя рамана «Птушкі і гнёзды». Жанрава-стылёвыя асаблівасці, аўтабіяграфізм твора. Паказ духоўнага сталення Алеся Руневіча.
39. Праблемна-тэматычнае, жанравае наватарства драматургіі Андрэя Макаёнка 1960-х – пач. 1980-х гг. Аналіз п’есы «Выбачайце, калі ласка».
40. Ідэйная накіраванасць трагікамедыі Андрэя Макаёнка «Зацюканы апостал». Абагуленасць персанажаў твора.

41. Жанрава-стылёвае наватарства п'есы Андрэя Макаёнка «Трыбунал». Сістэма вобразаў у творы.
42. Спецыфіка сатыры А. Макаёнка – «смех праз слёзы». Сучаснае прачытанне п'ес «Трыбунал», «Зацюканы апостал».
43. Станаўленне творчай індывідуальнасці Івана Мележа. Мастацкія асаблівасці, тэматыка і праблематыка ранніх твораў пісьменніка (аналіз апавяданняў «У завіруху», «У гарах дажджы», «Спатканне за горадам»).
44. Задума цыкла «Палеская хроніка». Асноўныя праблемы і канфлікты ў раманнай трылогіі Івана Мележа. Сімволіка загалоўкаў.
45. Параўнальная характарыстыка вобразаў Васіля Дзятла і Міканора (па раманах Івана Мележа «Людзі на балоце», «Подых навальніцы»).
46. Параўнальная характарыстыка вобразаў Ганны Чарнушкі і Хадоські (па раманах Івана Мележа «Людзі на балоце», «Подых навальніцы»).
47. «Палеская хроніка» Івана Мележа ў кантэксце літаратуры пра калектывізацыю. Новае ў падыходзе праява да паказу селяніна.
48. Сюжэтныя лініі Халімона Глушака, Васіля Дзятла ў накідах да няскончаных раманаў.
49. Вобразы кіраўнікоў у «Палескай хроніцы» Івана Мележа (Апейка, Башлыкоў, Міканор, Дубадзел і інш.).
50. Псіхалагічнае майстэрства Івана Мележа. Асаблівасці стылю праява.

ПРЫКЛАДЫ КАМПЕТЭНТНАСНА-АРЫЕНТАВАНЫХ ЗАДАННЯЎ

1. Прачытайце верш Пімена Панчанкі “Герой”. Пракаменціруйце выказванне Васіля Быкава пра гэты твор: “Думаецца, калі б ён пра фронт не напісаў болей нічога, дык адных гэтых радкоў хапіла, каб з такой яркай канкрэтнасцю выказаць усю пакутніцка-гераічную сутнасць мінулай вайны”. Што збліжае верш Пімена Панчанкі з ваеннымі аповесцямі Васіля Быкава?

ГЕРОЙ

Злосна сказаў: “Уставай, пяхота!
Мы не на пляжы, а на вайне”.
І лёг на змяіныя скруткі дроту.
І дзвесце салдацкіх запаленых ботаў
Прайшлі па яго спіне.

Не ён, а другія ішлі ў атаку,
Гранаты кідалі ў бліндажы,
Калолі фрыцаў, палілі танкі
І сцяг перамогі ўзнімалі ранкам
На заваёваным рубяжы.

А ён свае косці з іржавых калючак
Сваімі рукамі без стогну аддзёр,
Зваліўся на травы, і стала балюча
І тавам, і росам, і ветрам гаючым,
Што прыляцелі з валдаіскіх азёр.

2. Прачытайце ўрывак з верша Пімена Панчанкі. Якую сэнсавую нагрузку мае вобраз сініх касачоў? Успомніце іншыя вершы паэта, напісаныя ў час Вялікай Айчыннай вайны. Чым яны вылучаюцца з пашыранай у той перыяд публіцыстычнай плыні?

СІНІЯ КАСАЧЫ

А калісьці і я прачынаўся ў бацькавай хаце.
Чэрвень. Раніца. Росы і цішыня.
На гародзе спявае паціху маці
Пра маладога жаўнера, пра гнядога каня.

<...>

Не паспелі у шчасці як след пакупацца мы, –
Бомбы свіснулі, пырнула першая кроў.
Хата вочы закрыла дашчанымі пальцамі,
Каб не бачыць гора гаспадароў.

Прашаптала матуля на ростані: “Лёс такі!..”
І прыніклі журботна да градак пялёсткамі
Сінія касачы.

Пяць франтоў мяне пылам гарачым абсыпалі,
За вайну перамерана тысячы вёрст.
З успамінамі крочыў над ветрамі сіплымі
І з надзеяй на студзеньскім холадзе мёрз.

І заўсёды здалёк, праз прасторы вялікія
Усміхаліся мне і дамоў мяне клікалі
Сінія касачы.

Нехта бруднымі ботамі, пэўна, іх вытаптаў,
Выбіў градкі, спаліў невысокі паркан.
І не мае аздобы зямля працавітая,
І сумуе па кветках маўклівы туман.

Прыйдзе час – зноў збудуем мы хаты утульныя,
А цяпер – біць дык біць! І за слёзы матуліны,
І за сінія касачы.

3. Прачытайце ўрывак з апавядання Кузьмы Чорнага “Маленькая жанчына”.
Растлумачце, якім чынам у творы раскрываецца тэма “ўкрадзенага маленства”. Назавіце
іншыя творы беларускіх пісьменнікаў на гэту тэму.

Яны ішлі ляснымі сцежкамі і глухімі закуткамі. Ішлі з дзецьмі. Меншых неслі на
руках. Яны былі маўклівыя. У гэтай маўклінасці было адзінае для ўсіх іх пачуццё – вялікае
і наймацнейшае за ўсё, што асталася цяпер у іх жыцці. Гэта была нянавісьць, і ёй не было ні
канца, ні меры.

Найбольш гэта былі жанчыны. Былі маладыя, былі і сярэдніх год, былі і старыя, але
ішла сярод іх адна “жанчына” са “сваімі дзецьмі”, у якой адной з’ядналася ўсё, што было
напісана на многіх тварах, што жыло ў многіх душах. Гэтай “жанчыне” было год
дванаццаць, і вяла яна з сабой двое дзяцей. Большаму хлопчыку было год сем, меншай
дзяўчынцы – год пяць. Гэтую дзяўчынку яна нават разоў са два спрабавала падносіць на
руках. Было гэта паблізу і раўналежна дарозе з Менска на Маскву.

4. Прачытайце верш. Вызначце аўтара, тэму, ідэю. У якім з буйных твораў гэтага
паэта таксама згадваецца гісторыя кахання да дзяўчыны Алесі?

БЫВАЙ...

Бывай, абуджаная сэрцам, дарагая.
Чаму так горка, не магу я зразумець.

Шкада заранкі мне, што ў небе дагарае
На ўсходзе дня майго, якому ружавець.

Ці помніш першае нясмелае прызнанне?..
Над намі жаўранкам звінеў і плакаў май.
Назаўтра золкае, туманнае світанне,
Суровы позірк твой і мой нямы адчай.

Пайшла ты, любая, пад гоман жоўтых сосен,
Пайшла, маўклівая, пад хваль жытнёвых шум,
Туды, дзе гойдала зялёнае калоссе
На сцежках ростані мой адзінокі сум.

Пайшла за ціхія, далёкія прасторы
Світальнай зоркай ты, што гасне ў сіняве.
Душы пакрыўджанай гарачыя дакоры
Слязой халоднаю застылі на траве.

Пайшла, пакінуўшы мне золкі і туманны,
Палынны жаль смугой ахутаных дарог,
Каб я хвілінны боль і горыч гэтай раны
Гадамі ў сэрцы заглушыць сваім не мог.

Пайшла, ніколі ўжо не вернешся, Алеся.
Бывай, смуглявая, каханая, бывай.
Стаю на ростанях былых, а з паднябесся
Самотным жаўранкам звініць і плача май.

Бывай, абуджаная ў сэрцы, дарагая.
Твой светлы вобраз панясу я па жыцці.
На ўсходзе дня майго заранка дагарае,
Каб позна вечарам на захадзе ўзысці.

5. У якой з п'ес Андрэя Макаёнка дзейнічаюць наступныя персанажы? Раствлумачце сутнасць канфлікту п'есы, адзначце праблемнае і жанравае наватарства ў раскрыцці тэмы.

Цярэшка Калабок.
Паліна.
Галя.
Зіна.
Надзея.
Валодзька.
Сырадоеў.
Камендант.

КРЫТЭРЫП АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

10 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне вольна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 (дзевяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

сістэматычная, актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 (восем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 (сем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

вольнае валоданне тыпавымі рашэннямі ў рамках вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 (шэсць) балаў, залічана:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 (пяць) балаў, залічана:

дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў.

4 (чатыры) балы, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыпавыя) задачы;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;

праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 (тры) балы, незалічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установа вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі;

слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 (два) балы, незалічана:

фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веды асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 (адзін) бал, незалічана:

адсутнасць ведаў (і кампетэнцый) у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, адмова ад адказу, адсутнасць на атэстацыі без уважлівай прычыны.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
па вывучаемай дысцыпліне
з іншымі дысцыплінамі спецыяльнасці

Назва вучэбнай дысцыпліны, вывучэнне якой звязана з дысцыплінай рабочай праграмы	Кафедра, якая забяспечвае вывучэнне гэтай дысцыпліны	Прапановы кафедры аб зменах у змесце рабочай праграмы	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Уводзіны ў літаратуразнаўства»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Больш увагі надаць вывучэнню лірычных жанраў	пратакол № 4 ад 22.11.2023
«Гісторыя беларускай літаратуры 20–30-х гадоў XX стагоддзя»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні літаратуры перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага дзесяцігоддзя праводзіць аналогіі з літаратурным працэсам 20–30-х гадоў XX стагоддзя	пратакол № 4 ад 22.11.2023
«Тэорыя літаратуры»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні звярнуць увагу адметнасць стылю пісьменнікаў	пратакол № 4 ад 22.11.2023